

תשרי התשע"ה

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
אחדות – זה טוב או רע?
לפרשת נח

טובים. ומה הקדוש-ברוך-הוא עושה להם, לאבדן אי-אפשר? אלא אמר הקב"ה ייקשרו כולם אגודה אחת והם מכפרים אלו על אלו".

5. הבית יוסף, או"ח תרנא:

"אם צריך לחבר האתרוג ללולב בשעת הנענוע ולנענע שניהם יחד או אם אינו מנענע אלא אגודת הלולב לבד ויד שמאלו שהאתרוג בה תהא עומדת במקומה בלי נענוע?"

דבר זה לא נתבאר בגמרא ולא בדברי הפוסקים אבל הרב מנחם ריקנאטי כתב בפרשת אמור ... וסוד זה נגלה אלי בחלום בליל יו"ט הראשון של חג הסוכות בהתאכסן אצלי חסיד אחד אשכנזי שמו הרב רבי יצחק, ראיתי בחלום שהיה כותב השם יו"ד ה"א והיה מרחיק ה"א אחרונה מן הג' האותיות ראשונות ואמרתי לו מה זה עשית? והשיב: כך נוהגים במקומינו. ואני מחיתי בו וכתבתי אותו שלם ואשתומם על המראה ואין מבין. למחר, בעת נטילת לולב ראיתי שלא היה מנענע רק הלולב ומיניו בלא אתרוג והבנתי פתרון חלומי וחזר בו ורז"ל רמזו סוד זה בויקרא רבא ...".

6. מדרש ויקרא רבה (ל', ט'):

"פרי עץ הדר זה הקב"ה שנאמר: הוד והדר לפניו. כפות תמרים זה הקב"ה שנאמר: צדיק כתמר יפרח. וענף עץ עבות זה הקב"ה שנאמר: והוא עומד בין ההדסים. וערבי נחל זה הקב"ה שנאמר: סלו לרוכב בערבות".

7. הרב נויבירט:

"דומני שמשמעות הדברים היא נוקבת. לעיתים רוצה האתרוג להתבודד, להיות עם עצמו ועם שכמותו, וחס ושלום לא להתחכך עם המינים האחרים אשר עשויים לפגום בו, ללכלך אותו או לשרוט אותו. האתרוג עושה זאת רק לשם שמיים. הוא רוצה להשאר צדיק ולכן מעדיף לבנות לעצמו יישובים לאנשי שלומו, בתי ספר המיועדים רק לאתרוגים כמותו וקהילות בהן לא ידרכו לולבים, הדסים וקל וחומר שאין כניסה לערבות. הכל

1. מסכת סוכה (כ"ז:):

"אף על פי שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון בלולבו של חבירו, אבל יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו דכתיב: "כל האזרח בישראל ישבו בסכת" מלמד שכל ישראל ראויים לישוב בסוכה אחת".

2. הרב דב ליאור פוסק לגבי סוכה שאולה:

בארבעת המינים התורה הצריכה שיהיו שייכים לאדם, שנאמר 'ולקחתם לכם', אך בסוכה אין חובה לשבת דוקא בסוכה שלו, וגם אם אדם יושב בסוכת חבירו, סוכה שאולה, יוצא ידי חובתו. יתירה מזאת, מותר לאדם להיכנס לסוכתו של חבירו מבלי ידיעתו, מפני ש'ניחא ליה לאיניש דליעביד מצוה בממוניה'

3. ה"כלי יקר" בפרשת אמור:

כל האזרח בישראל ישבו בסכת" - כל האזרח בישראל ישבו בסוכות דנקט אזרח שהוא לשון תושב, לפי שבזמן אסיפת התבואה מן השדה כל אחד רוצה לילך לביתו לישוב בו ישיבה של קבע, וחששה תורה אולי ע"י זה ירום לבבו ויתקיים בו וישמן ישורון ויבעט, לכן נאמר "כל האזרח" כלומר כל האזרח הרוצה להיות כתושב בעולם הזה ולא כגר, "ישבו בסוכות" שיצא מדירת קבע לדירת עראי כדי שיכיר שאינו בעולם הזה כי אם גר ולא תושב, וע"י זה לא יבטח בצל קורתו כי אם בצל שדי יתלונן.

4. מדרש ויקרא רבה (ל', י"ב):

"פרי עץ הדר אלו ישראל: מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח - כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים; כפות תמרים אלו ישראל - מה התמרה הזו יש בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל: יש ביניהם שיש בהם תורה ואין ביניהם מעשים טובים; ענף עץ עבות אלו ישראל - מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש ביניהם שיש בהם מעשים טובים ואין ביניהם תורה; ערבי נחל אלו ישראל - מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים

12. הנצי"ב בפתחת פירושו לבראשית:

בחורבן בית שני, שהיה דור עיקש ופתלתול, ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. על כן, מפני שנאת חנם שבלבם זה את זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו על ידי זה לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה ולכל הרעות שבעולם.

13. הרב יובל שרלו.

יש ללמוד מפרשת מגדל בבל גם על האחדות שאנו מבקשים שתהיה בתוכנו. בשעה שמדובר ברצון להציב רעיון יסודי שהרבה אנשים יכולים מרצונם החופשי ומבחירתם להתכנס תחתיו, והוא אינו כופה את עצמו, ולא זו בלבד אלא שהוא רחב דיו כדי לאפשר זוויות שונות ותפוצה רחבה של הרעיונות – טובה ויאה היא האחדות, ואנו חייבים לשאוף לכינונה ולעשות דברים הרבה כדי שתתחולל. בירור ההבדלים בין הסוגים השונים של האחדות – זו המוברכת וזו הארורה – הוא מיסודה של פרשת מגדל בבל.

14. הרב קוק במאמרו "למהלך האידאות בישראל":

"ואמנם הזמן עשה את שלו, וחושך הגלות גם הוא פעל את פעולתו. פיזור של כנסת ישראל בעולם הכריע הרבה לצד הטוב את מהלך העולם הכללי.... פוגשת כעת את השיבה לארץ ישראל, לא רק האורה האלהית בצורה שקבעה לה בעמים אחרים, ולא רק האידיאה הדתית לבדה ע"פ צביונה שקבלה בגלות בהעתקה ממקור חייה, ולא רק האידיאה הלאומית המופרדת, אבל את כל אלה יחד הננו מתכשרים עתה לקבל..."

15. הרצי"ה קוק - על פי הרב יוחנן פריד מהספר "חנן

פורת – סיפור חייו":

"תתביישו לכם, נסעתם עד עין חרוז, ואתם לא יכולים ללמוד דבר? אינך יכול ללמוד שום דבר מהענת הזאת בעמק יזרעאל? מכל אדם אפשר ללמוד, וצריך ללמוד גם מבחורה אחת יושבת העמק".

ואז התחיל הרב למנות את כל מה שאפשר היה ללמוד ממנה: אהבת הארץ, קשר עם הקרקע, עמל כפיים, יחסי חברה, אחווה, שוויון, ועוד ועוד. "אני לא מבין מה קרה לכם?! סיים הרב צבי יהודה את נזיפתו הקשה.

16. הרא"ה קוק בערפלי טוהר :

"הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרשעה אלא מוסיפים צדק, אינם קובלים על הכפירה אלא מוסיפים אמונה, אינם קובלים על הבערות אלא מוסיפים חוכמה"

נעשה מתוך כוונות טהורות לשם שמיים, אך בלי משים האתרוג בהתבדלותו מוחק את שם ה' המפורש".

8. הרצי"ה קוק בעולת רא"ה ב', עמ' תכח:

"בפי ישרים תתרום. ובשפתי צדיקים תתברך. ובלשון חסידים תתקדש. ובקרב קדושים תתהלל: ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל. ברנה יתפאר שמך מלכנו בכל דור ודור".

"ישנם ישרים, ישנם חסידים, ישנם גם צדיקים וקדושים ברם... אחרי סדר המדרגות של ישרים צדיקים חסידים קדושים, מופיעה במקהלות רבבות עמך בית ישראל, קדושת כללות ישראל, שבהיותה כוללת כל הדורות לפי ערכם...הרי היא למעלה מכולן ועל גביהן...".

9. בראשית יא, א-ט:

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים: ויהי בנסעם מקדם, וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם. ויאמרו איש אל רעהו - הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה, ותהי להם הלבנה לאבן והחימר היה להם לחומר. ויאמרו - הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם, פן נפוץ על פני כל הארץ. וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. ויאמר ה': הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החילם לעשות, ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. הבה נרדה ונבלה שם שפתם, אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנות העיר. על כן קרא שמה בבל, כי שם בבל ה' שפת כל הארץ, ומשם הפיצם ה' על פני כל הארץ.

10. הר"ן בדרשותיו (דרשות הר"ן דרוש ראשון):

"שפיזור לרשעים טוב להם וטוב לעולם"

"ואין ספק שאותם צדיקים שהיו יחידים בדורות ההם היה להם חלוק האומות והממשלות לטוב ולתועלת, כי כאשר תצר להם האומה באיזה מלכות, ישוטטו אל ארץ אחרת שיוכלו שם לעבוד הש"י כרצונם, כאשר קרה לנו בגלותנו היום, כי כאשר נתחדש שמד בארץ ישמעאל ינוסו פליטיהם אל ארץ אדום, ומאדום לישמעאל, וזה אצלנו מחיה מעט בעת צרותינו ועבודתנו."

11. הנצי"ב, בפירושו "העמק דבר":

יש להבין מה חששו אם יצאו כמה לארץ אחרת. ומובן שזה היה שייך ל"דברים אחדים" שהיה ביניהם, ובאשר אין דעות בני אדם שוות, חששו שלא יצאו בני אדם מדעה זו ויהיו במחשבה אחרת. על כן היו משגיחים שלא יצא איש מישוב שלהם. ומי שסר מ"דברים אחדים" שביניהם, היה משפטו לשריפה, כאשר עשו לאברהם אבינו. נמצא שהיו "דברים אחדים" שביניהם לרועץ, שהחליטו להרוג את מי שלא יחשוב כדעתם.